

Sygn. akt II CSK 514/14

POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M. S.

przeciwko J. S. i G. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 marca 2015 r.,

na skutek skarg kasacyjnych pozwanych J. S. i G. K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 9 października 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych pozwanych do rozpoznania,

2) oddala wniosek powoda o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwani J. S. i G. K. wnieśli skargi kasacyjne od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 9 października 2013 r., oddalającego apelację pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 29 marca 2013 r., którym zasądzono od nich solidarnie na rzecz powoda M. S. kwotę 1.487.910 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 czerwca 2003 r., tytułem odszkodowania za doprowadzenie powoda podstępem do sprzedaży udziałów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością działającej pod firmą Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe T. z siedzibą w P.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. wprowadzono wymóg przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Pozwany J.S. oparł wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłance wskazanej w art.

398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., podnosząc, że w sprawie występują następujące istotne zagadnienia prawne:

- 1) Czy w sytuacji przejęcia przez wspólnika spółki udziałów drugiego wspólnika w wyniku czynu niedozwolonego, rozmiar odszkodowania należnego usuniętemu ze spółki wspólnikowi należy ustalać przez odpowiednie zastosowanie art. 266 § 3 k.s.h., czy na podstawie art. 361 § 2 k.c.;
- 2) Jeżeli rozmiar odszkodowania należy ustalać na podstawie art. 266 § 3 k.s.h. to w jaki sposób dokonuje się ustalenia rzeczywistej wartości udziałów;
- 3) Czy rozmiar szkody (art. 361 § 2 k.c.) w sprawie o ustalenie odszkodowania za utratę udziałów może być ustalany według zdolności spółki do generowania dochodów uwzględniającej jej niegdyś prognozowane dochody, gdy w dacie ustalenia rozmiaru tej szkody znane są dochody, jakie spółka wygenerowała w rzeczywistości.

Pozwany G.K. wskazał we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Powołując się na występowanie istotnego zagadnienia prawnego odniósł się do zakresu związania prawomocnym wyrokiem wydanym w innej sprawie między tymi samymi stronami co do części roszczenia. Potrzebę wykładni przepisu prawa wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów, uzasadnia jego zdaniem wątpliwość czy wiążąca dla stron, sądów oraz innych organów państwowych jest wyłącznie sentencja wyroku, czy też jego uzasadnienie.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej, ale i innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11).

W zasadzie powinno to być zagadnienie nowe, o charakterze rzeczywistym, a nie teoretycznym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Argumentacja uzasadniająca wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi zawierać odrębne, pogłębione wywody wskazujące na zaistnienie powołanych okoliczności, uzasadniających przyjęcie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, nie publ.; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.).

Skargi pozwanych, w zakresie odnoszącym się do tak oznaczonej przyczyny kasacyjnej, nie odpowiadają powyższym wymaganiom. Zagadnienia przedstawione przez pozwanego J.S. w zakresie dotyczącym art. 266 § 3 k.s.h. nie spełniają koniecznego warunku bezpośredniego powiązania ze sprawą. Przyczyny uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania muszą pozostawać w bezpośrednim związku z jej podstawami w tym znaczeniu, że nie mogą wykraczać poza nie ani dotyczyć problemów abstrakcyjnych, nie występujących w danej sprawie. Nie można zatem skutecznie powoływać się w skardze kasacyjnej na naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej wykładni czy niewłaściwym zastosowaniu przepisu, który nie był i nie mógł być podstawą rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2005 r., I CK 201/05, nie publ., z dnia 29 maja 2007 r., V CSK 75/07, nie publ., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 464/13, OSNC 2015, nr 1, poz. 13). Powołany art. 266 § 3 k.s.h. reguluje cenę przejęcia udziałów wspólnika wyłączonego przez wspólników lub osoby trzecie, którą w postępowaniu o wyłączenie wspólnika ze spółki z ważnych przyczyn sąd orzekając wyłączenie ustala na podstawie rzeczywistej wartości udziałów w dniu doręczenia pozwu, podczas gdy w obecnym postępowaniu dochodzone było roszczenie odszkodowawcze. Samodzielna regulacja art. 361 § 2 k.c. uniemożliwia także zastosowanie *per analogiam* art. 266 § 3 k.s.h. Wątpliwość, czy rozmiar szkody (art. 361 § 2 k.c.) w sprawie o ustalenie odszkodowania za utratę udziałów może być ustalany według zdolności spółki do generowania dochodów uwzględniającej jej dochody prognozowane w przeszłości, jeżeli w dacie ustalenia jej rozmiaru znane są dochody rzeczywiste, nie odpowiada pojęciu zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W istocie dotyczy ono

ustalenia wysokości szkody będącego zagadnieniem z zakresu podstawy faktycznej a nie prawnej rozstrzygnięcia. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że skarga kasacyjna, która zmierza do zakwestionowania bądź polemiki z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa nie zasługuje na uwzględnienie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1999 r., III CKN 206/98, OSNC 1999, Nr 10, poz. 183; z dnia 27 stycznia 2012 r., II UK 108/11, z dnia 26 lutego 2014 r., I CSK 252/13, z dnia 18 czerwca 2014 r., V CSK 413/13), a tym samym nie może stanowić uzasadnionej przyczyny kasacyjnej.

Zagadnienia przedstawione przez pozwanego G.K. są pozbawione wymaganej cechy nowości. Problemy związania wyrokiem zapadłym na tle tego samego stanu faktycznego przy tożsamości podmiotowej stron była wielokrotnie podejmowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zgodnie przyjęto, że wynikająca z art. 365 § 1 k.p.c. moc wiążąca wyroku dotyczy związania sentencją, a nie uzasadnieniem wyroku innego sądu, czyli przesłankami faktycznymi i prawnymi przyjętymi za jego podstawę, gdyż zakresem prawomocności materialnej jest objęty tylko ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie jego przesłanki (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14; z dnia 25 czerwca 2014 r., IV CSK 610/13). Niemniej podkreśla się, że zasada odpowiedzialności pozwanego, przesądzona w prawomocnym wyroku uwzględniającym część roszczenia, jest wiążąca w sprawie o zasądzenie pozostałej jego części (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2014, V CSK 203/13, OSNC 2015, nr 2, poz. 23).

Z kolei przesłanka potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa – mimo wystąpienia takiej potrzeby – nie doczekał się wykładni albo że niejednolita jego interpretacja wywołuje w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych rozbieżności w judykaturze (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ.; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ.; z dnia

12 grudnia 2008., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, zawierającej szczegółowe omówienie wątpliwości interpretacyjnych, a w przypadku istnienia rozbieżności w judykaturze przytoczenia odpowiednich orzeczeń i wyjaśnienia, na czym owe rozbieżności polegają (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, nie publ.; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.; z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, nie publ.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06; z dnia 30 maja 2005 r., I PK 23/05, nie publ.). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania sformułowanym przez pozwanego G. K. opartym na przyczynie z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. brak dostatecznych podstaw do przyjęcia, że dotychczasowe stanowisko judykatury jest rozbieżne w stopniu nie dającym się pogodzić, bądź wymagającym zmiany. Orzeczenia powoływane przez skarżącego zostały wydane w indywidualnych sprawach na tle odmiennych, jednostkowych stanów faktycznych, ponadto nie zawierają uogólnień prowadzących do przyjęcia wskazanej sprzeczności.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. Wniosek powoda o przyznanie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wobec złożenia go po upływie terminu do wniesienia odpowiedzi na skargę został oddalony.